

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
DABRONC 2017

TERVEZET

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. A település bemutatása	4
3. Örökségünk	5
4. Eltérő eredetű, használatú és beépítésű területek	7
5. Ajánlások - Építészeti útmutató.....	10

1. Bevezetés

A Településképi arculati kézikönyv műfajának meghonosítása Magyarországon egy kísérlet, amely összhangban az új építési jogszabályokkal a változó kor és ízlés épített környezettel szembeni kihívásaira kíván egyfajta választ adni. Természetes dolog, hogy a technológia fejlődése az életmód átalakulásával, és az épített környezethez való viszonyunk, a vele szemben támasztott igényeink változásával is együtt jár. Az utcák, a terek, a házak és a középületek is átalakulnak, nem csak képük, de használatuk is módosul. Ebben a változásban, szerencsére, egyre nagyobb a mozgástere és a szerepe a közösségeknek. Jelen kézikönyv éppen a tárgyalt települések lakói és vezetői számára készült, a készítőik célja pedig egy közérthető, közmegegyezésen alapuló építészeti útmutatás közreadása volt.

A városi és falusi települések közötti különbségből ma is számos eltérés származik, amelyek a kézikönyv írása során is felmerültek. Nem csak a méret, vagy a lakosságszám, azok, amik elkülöníti e két településformát, legalább ennyire fontos az eltérő életmód, területhasználat, és az ebből fakadó különböző épületállomány, és közterületi funkció. A hangsúlyok, ahogyan alább jól látható lesz, máshová tevődnek, és a problémák is másutt jelentkeznek. A falvakban fontosabb például a helyi közutak és állapotuk, vagy a temetők szerepe, és sokkal kevésbé jelent gondot a csökkenő zöldfelület arány, a rossz levegőminőség, vagy a harsogó fényreklámok. A különbségekre maguk a lakosok hívták fel a készítőik figyelmét, és kérték a tartalom ilyen irányú módosítását.

E kis kötetbe foglaltak nem szabályok, inkább olyan normák, vagy tanácsok, amelyek esszenciális segítséget nyújtanak. Segítenek eligazodni a jogszabályi előírásokban, ötleteket adnak a felújítások, bővítések, építkezések tervezéséhez, kivitelezéséhez a tulajdonosoknak. Fontos cél, hogy a kézikönyv segítsen tisztán látni a település történetét, jelen építészeti állapotát, és a meglévő értékeit is. A kézikönyv készítését előíró jogszabályalkotók hosszú távú célja ezekkel összhangban pedig az volt, hogy a megrendelő és elsődleges közönségben, a lakosokban növelje a településük szeretetét, és fokozza a lakókörnyezetük minősége iránti igényeiket.

A településtörténetre és az örökségi elemekre vonatkozó fejezetek, a térképek, és a képes forma egyben alkalmas lehet turisztikai célra is, hiszen összefoglaló információt nyújt a településről a közeli, vagy távoli vendégek, látogató számára.

A végső célkitűzések, a javuló minőségű, a modern kor kihívásainak megfelelő, de a hagyományokat mesze menően tiszteletben tartó és megújító szemlélet irányába, ezek általánossá válása felé, ez a kötet csak egy, de fontos lépés.

A kézikönyv készítése során számos forrástípust feldolgoztunk, a tudományos, műemléki szakirodalom áttekintésén túl, régi térképek, archív fotók, a műemléki és régészeti adatbázisok voltak munkák kiindulásai. A település helyszíni lejárását, fotózását lakossági egyeztetés (fórum és internetes konzultáció) követte, végül az összes adat feldolgozása és leszűrésével keletkezett ez a szándékaink szerint rövid, közérthető, és modern, vonzó formátumú könyv, melyet szíves használatra adunk közre.

A szerzők

2. A település bemutatása

Dabronc a Marcal folyó medencéje alkotta kistáj déli, a folyó kisebb vízhozamú, eredéshez közeli részén, fekvő település. A Marcal-medence hazánk óceáni éghajlati hatású területén található, amely a többi, szomszédos területhez képest átlagosan nagyobb és egyenletesebb eloszlású csapadékot, és alacsonyabb hőmérsékletet is jelent. A völgyet, így a település határát is, a lejtőkkel határolt sík, magas talajvízállású termőterületek jellemzik.

Bár a talaj minősége nem a legjobb, de az állandó vízjárás, és az enyhe mikroklíma az őskor óta folyamatosan vonzották a megtelepedő embert. A településnek ma két elkülönülő, eltérő szerkezetű és történetű lakott belterületi része van, a nagyobb méretű, Marcal-menti Dabronc, és a tőle nyugatra fekvő, kisebb Ötvös, vagy Ötvöspusztá.

Dabronc neve szláv eredetre vall, és történetének kezdetei a homályba vesznek. Az Árpád-kor elején, a 11. században, a falu szemben később jellemző állandóságával még sokáig „mozgó” település volt. Egy adott területen vándorolt, és költözött a lakosság, ebből alakult ki később a falvak külterülete. Az állandóságot 1100 tájától egyre inkább a templom és a temető jelentette, amely azután a falu szakrális, eszmei és igazgatási központjává vált. A település keleti szélén a neolitikumtól a középkorig szinte folyamatosan lakott telep nyomai voltak kimutathatók. A falut 1281-ben említik először, ekkor a korai eredetű Túrje nemzetségből származó Bériek és a Szentgrótiak jobbágyfaluja, ahol nemesek is laktak.

A középkori fejlődés békés évszázadainak a török Hódoltság vetett véget. Először a Balaton északi partját 1548-ban végigpusztító törökök dúlták fel Dabroncot, és a többi környékbeli falvat, de a sümegi vár kvázi végvárrá válása miatt, a vár védelmében az összes falu újraterülpült. Az ezt követő egy-másfél évszázad a háborús konfliktusok állandósulásával járt, amelynek következményként a terület ritkán lakottá, elhagyatottá vált.

1553-tól a 17. század végéig újra lakott, és a töröknek is adózó kis település volt. 1720 körül új telepésekkel népesítették be, akiknek kis része szláv anyanyelvű lehetett, a 18. század végén a falut már jellemzően német ajkúnak mondták. A 18-19. században világi és egyházi birtokosok, a Szegedy-, Batthyányak, és Széchenyi-családok és a csornai prépost osztottak rajta. E korszak változásait már térképeken is követhetjük, ezek szerint Dabronc a mai napig őrzi jellegzetes, 18. századra már kialakult egy utcás, ún. orsós utcájú jellegét.

A mai Ötvös helyén a középkorban önálló település létezett, amely a török kori elnéptelenedés, majd urasági majorként való újjáéledés után egyesült Dabronccal. Ötvös csak a 15. századtól szerepel írott forrásokban, de a régészeti leletek tanúsága szerint az őskorban, a római időkben és a középkor korábbi évszázadaiban is lakott volt. A 16. század első felében a devecseri uradalomhoz tartozó kis falu egy török dúlás idején, 1572-ben vált először lakatlanná. Hiába települt a 16. században újra, a 17. század végére lakatlan pusztá lett. 1703-ban Esterházy Pál herceg az értéktelen és hasznot nem hajtó korábbi faluhelyet eladta a Szegedy családnak, akik újraterülpítették és lakhelyükké tették az apró települést. Ötvös, amely faluként sohasem lépte túl az urasági major méretét, páratlan műemléki együttese ennek az áldozatos újjáépítő munkának a tanúja.

3. Örökségünk

A változatos növénytakarójú, szelíd tájak, a jó természeti adottságok a legkorábbi időszakról vonzották állandó megtelepedésre az embert. Dabronc bel- és külterületén, lévén ilyen területen fekszik, nem kevesebb, mint tizenöt védett régészeti területet tartanak nyilván.

A település keleti szélén, a Marcal felé lejtő domboldalon nagy kiterjedésű, több rétegű lelőhely található, mely a neolitikum időszakától a középkorig csaknem folyamatos települések maradványait őrzi. Szintén az őskortól lakott terület volt a falu északi széle, amely középkori rétege már a mai Dabronc előzménye lehetett, ahogyan a Kossuth utcában talált falu és temetőrészlet is így értelmezhető. A külterületen és Ötvös határában több kisebb lelet utal a rómaiak tartós jelenlétére. Ötvös temploma közelében állt a középkori Ötvös falu temploma, és terület el a temetője, körülötte a később török által elpusztított házakkal.

A falu legjelentősebb, országosan védett műemlék együttese az ötvösi, amely több főúri lakóegységből, az uradalmi épületekből, és a Mária születésének szentelt római katolikus templomból áll.

Az utóbbi, a rokokó összhatású, igen jó arányú későbarokk templom a településen átvezető út mellett, annak déli oldalán, kisebb magaslaton áll. Keletelt, a hajónál keskenyebb, sokszögzáródású szentéllyel, a bejárati főhomlokzat felett a homlokzati síkból kissé kiülő, törtvonalú sisakkal koronázott, óraíves párkányú, széles toronnyal, a hajó déli oldalán oratóriumos sekrestyével, északi oldalán kápolnával. Az épület külső sarkai lekerekítettek, homlokzatai tükrös tagolásúak, karcsú főhomlokzatát a széles párkányig magasodó pilaszterek tagolják. A párkány felett magas attikafal emelkedik, párkányzata közepén ívesen megemelt, alatta Szegedy Ignác és felesége, Rosty Katalin kettős címerével, széleire állítva egy-egy urna látható. Az építése a források tanúsága szerint elhúzódott, még a 18. század közepe után elkezdődött, de a befejezésre 1780 táján került sor, amely megmagyarázza a rokokó és a klasszicizáló késő barokk jellegzetességek együttlétét.

Bent a hajót kétszakaszos csehsüveg-boltozat, a szentélyt és a melléktereket egy-egy csehsüveg-boltozat fedi. A hajó boltmezőit húzott keretek, közepén rozetták díszítik. A térbe szervesen illeszkedő karzat kétpilléres. A mai, 1780 körül készült főoltár barokk stílusú, felépítménye kétoszlopos, tabernákulumát oszlopok díszítik. A Mária születését ábrázoló főoltárképet a nyugat-magyarországi barokk kiemelkedő mestere, Dorfmeister István festette 1791-ben. Az északi kápolnában álló, klasszicizáló későbarokk mellékoltárt Szent Flórián és a Szentháromság képeivel díszítették, az oltáron lévő címerek tanúsága szerint Szegedy Ferenc és felesége 1780 körüli adománya volt. A szentélyt a hajótól fonadékmintás fakorlással rekesztették el. A kóruspad rokokó stílusú, a sekrestyében fali kézmosó található, a berendezési tárgyak a 18. század második feléből származnak.

Az ötvösi együttes legfontosabb világi rendeltetésű elemei az egykori Szegedy-kastélyok, melyek közül a nagyobb a településen átvezető országút északi oldalán, eredetileg nagy kiterjedésű parkban szabadon álló, U-alaprajzú barokk épület volt. Az első főúri lakóhelyet 1764 után építtette itt meg Szegedy Ignác, aki a birtokon ebben az időben osztozott meg testvéreivel, Mihállyal. Az utóbbi jussa az atyai örökségű régebbi, kisebb kastély lett, az országút másik oldalán. A 19. század végén historizáló formákkal megújított Ignác-féle kastélyt egy nagyobb tűz után, 1927-ben, az akkor birtokos Széchenyiek is újjáépítették, csak akkor készült el a középső rész emelete.

Az újabb átépítésekkel meglehetősen zavarossá alakított tömegű épület homlokzatai ma nem egységesek, de a lehulló vakolat jól sejthetően látni engedi az első barokk épület nagyszerűségét. Fő nézete mai is a díszudvaros út felé néző oldal, amely eredetileg földszintes volt, és nyitott árkádsoros folyosó övezte. A belül egytraktusos alaprajz az udvara felé utóbb befalazott oldalfolyosóról nyíló szobák sorából állt. Helyiségei felett többnyire fiókos donga- és teknőboltozatok vannak, a síkfödémeselek későbbi átalakításból származnak. Az oldalfolyosókat hevederek közötti csehsüveg boltozatok fedik.

Az út túloldalán az ún. Szegedy-kiskastély helyén az első épületet még a 17. század végén építtette Szegedy Pál, aki a pusztát Nádasdy Ferenc országbírótól vette zálogba. Az 1710 táján újjáépült kúriát, az említett osztozkodás után, Szegedy Mihály bővített ki 1785 és 1790 között. A mai L-alaprajzú, földszintes barokk épület ekkor jött létre. A 18. század végére már testvére, Ignác kezében volt, akinek Róza nevű leánya és férje, a költő Kisfaludy Sándor évekig élt a kastélyban. Később uradalmi tiszt lakásokat alakítottak ki benne, ma elhanyagoltan áll.

A nagyobb kastély mögött, a főút északi oldalán ma már csak két, erősen elhanyagolt állapotú, nagyméretű gazdasági épület látható az egykor nagy kiterjedésű uradalomból, a későbarokk istálló, és a 19. század végi magtár. Az előbbi téglalap alaprajzú, téglafalú, elől oromfalas, nyeregtetős, nagyszabású, két hajóra osztott belső tere csehsüveg boltozatok sorával fedett. A kissé kortalan hatású, de monumentális épületet építészeti jellemzői szerint a 18. század végén, legkésőbb a 19. század elején emelték. A magtár emeletes, szintén téglalap alaprajzú, téglafalú, oromfalas, nyeregtetős eredeti belső fa tagolással. A belső kétszintes, gerendái a teret hosszában kettéosztó fa oszlopokkal alátámasztott mestergerendára fekszenek fel. A magtár a homlokzatán lévő évszám szerint 1894-ben épült. Dabronc belterületének leghangsúlyosabb épülete a központban álló Gyümölcsoltó Boldogasszony római katolikus templom. Az egyhajós, nyugati középtornyos neoromán-neogótikus stílusú épületet a Monarchia idején emelték, addig a falu a talán középkori eredetű temetőkápolnát használta.

Egyszerre szakrális- fogadalmi emlékek, tájékozódási- és határpontok is a magyar vidék jellegzetes színfoltjai, az útmenti fogadalmi szobrok és keresztek. E sajátos plasztikai műfajnak Dabronc bel- és külterületén is számos színvonalas példája akad. Közülük a két legrégebbi a dabronci templom déli oldalán, és a gógánfai elágazásban álló keresztek, amelyeket 1888-ban és 1892-ben állítottak. A többi darab jellemzően 20. század eleji, így a dabronci templom északi oldalán álló Mária-emlékoszlop, a Kossuth utcai házak előtt, vagy a Hetefő felé vezető országút nyugati oldalán álló útszéli keresztek.

Kiemelkedik közülük szobrászi minőségével az Ötvöspusztára vezető út északi oldalán álló Szentháromság emlékoszlop, melyet 1936-ban állítottak.

A felsorolt szoboremlékek helyi védettséget élveznek.

4. Eltérő eredetű, használatú és beépítésű területek

A falusias települések közül a kisebb méretűek nagyon gyakran őrzik kora újkori (18. század eleje) születésük során létrejött út és utcahálózatukat, hiszen a főbb közlekedési útvonalakhoz igazodnak, s ezek nem ritkán évezredes múltra is visszatekinthetnek. A Kárpát-medencében az emberi megtelepedésre különösen ideális helyek a neolitikum (ie. 10000) óta lényegében ugyanazok, melyek használatát a változó életmód, időjárás és történelem csak kis mértékben befolyásolta. E potenciális lakóhelyek között a legrövidebb, legkényelmesebb útvonalak az első településekkel együtt létrejöttek, és azóta vonalvezetésük általában csak kissé módosult: a kora újkorból már térképeken is feltüntetett hazai útvonalhálózat a maival csaknem teljesen megegyezik. Dabronc a főútvonal mellé települt falvak egyik típusának, az ún. orsós falunak a példája. Az orsós utcás település telkei egy térszerűen kiszélesedő, majd fokozatosan újra elkeskenyedő utcát fognak közre. A térré szélesedő utca neve német nyelvterületen Anger, a falutípusé pedig Angerdorf. Legtöbbször más népek településtudományi munkáiban is e néven szerepelnek. Az Anger eredetileg közterület volt, amelyen a jószág járt. Gyakran itt épült fel a falu temploma, és itt volt a lakosság gyülekezőhelye, majd később jellemzővé vált, hogy az Angert kiosztották telkeknek, és beépítették. Dabroncon ma is jól felismerhető a település középső részének, a Dózsa György és Kossuth utcák közötti egykor még hangsúlyosabb kiteresedése.

Az utak településszervező szerepén túl, a bevezetőben említett módon számos különbség akad a város és falu szerkezete között. A legtöbb hazai faluban csak ritkán lelhető fel jól elkülönülő egységesen régi, vagy bármilyen szempontból azonos jellegű falurész. Az utakat leszámítva legkorábbi épített „réteget”, amely legfeljebb középkori eredetű, de ma formájában jellemzően kora újkori, a templom jelenti. A legritkább esetben fordul elő újraterülpült kistelepülésen ebből a korszakból származó ház, a máig fennmaradt 18. századi lakó és gazdasági épületek inkább nemesi tulajdonoshoz köthetők, és a korabeli falusi átlag szintje felett állók. A 19. századot csak kevés, jellemzően késői épület képviseli, ma egyéb híján, ezek reprezentálják a „hagyományos” faluhoz leginkább illő képet. A sokszor polgári építészet hatása alatt álló régi parasztházak egykor azonban ugyanúgy kiemelkedtek környezetükből, a füstös konyhás, háromsejtes, nádfedéses, vályogépületek közül, mint a későbbi ún. Kádár-kockák. Az utóbbiak már a 20. század középső évtizedeinek faluképéhez tartoznak, és ma is erősen dominálnak. A típus, a zárt, négyzetes alaprajzú, előkertes, nagyablakos, sátozott kispolgári villa, már az 1930-as években létezett, és 1950 után a falusi lakosság életszínvonalának emelkedésével szaporodott el az országban, természetesen közben már a szocializmus lehetőségeihez igazodva, egyre jobban mellőzve az egyedi tervezés és kivitelezés kezdeti színvonalát, minőségét. Nem nehéz a kisablakos, oldalhatáron és utcafronton álló, oromzatos kis parasztház tudatosan kiválasztott ellentét látni az 1960-as, 70-es évekből családi házakban, amelyek a paraszti lét tagadását, a vágyott életmódváltást is magukkal hozták. Az utolsó füstös konyhák, és sok módosabb, 1900 körüli falusi lakóház is 1960 után tűnt el nyomtalanul.

Az építészeti divat változása az 1980-as évektől újabb típusok megjelenését hozta, amelyek azonban már nem kapcsolódtak a hazai építészet szerves fejlődéséhez. A média mintaadó szerepe egyre jobban felértékelődött, és tovább fokozódott az 1990-es években a sajtótermékek számának és típusának bővülésével, majd 2000-től, az Internet elterjedésének köszönhetően. Az 1980-as, 90-es évek alpesi házait nem éghajlati vagy életmódbeli váltás,

hanem a jóléti osztrák és német példák vonzerejének növekedése magyarázza. Az újabb és újabb stílusok, mediterrán, hegyvidéki, minimalista, modern stb., változó technológiák, különösen a gyors építésű, részben előre gyártott házak, egyre összetettebb és változatosabb településképet eredményeznek, s mindez különösen a kistelepüléseken szembeötlő.

A falu épített szövetében elszórva, és váltakozva tűnnek fel a különféle korszakok jellemző lakóépület stílusai, nem egy régi épület kapott átalakítás során új külsőt, s akad olyan új építésű ház is, mely az oromfalas, korábbi képet idézi. Jól elkülöníthető települési egységeket a történeti betelepülés ideje, és telekosztása szerint tudunk meghatározni, de definiálni, szemben a városi lakóterületekkel, nem a beépítés jellege alapján, hanem sokkal inkább a használat szerint lehetséges. Az alább szereplő kategóriák így a kistelepülési formához igazított területi beosztás egy lehetséges módját is szemléltetik.

A település történeti magja és az utak

Dabronc történeti magját, a legkorábban lakott, és oldalhatáron álló házak sorával összefüggően, mindkét oldalán beépült, középen egykor kiszélesedő, térszerű részét a mai Kossuth utca jelenti. A település déli határa a mai temető területe volt, de az Ötvösre vezető út túloldala sokáig még igen gyéren beépített volt.

Ötvös mérete, és beépítettsége a 18. század végére a maival csaknem azonos lehetett, eddigre felépültek a kastélyok és melléképületeik, készen állt a templom is.

A belterületen, az utcák vonalvezetésén kívül, ma semmi nem emlékeztet a 20. századot megelőző időszakra.

A belső utak állapota közepes-rossz. A járdáknak egy része már felújított.

A település későbbi növekedése

A falu növekedése a 19. században inkább a már lakott területek sűrűbb beépítését jelentette. A település északon nemigen növekedett, de délen a temető környéke a 20. század elejére kiépült. Jól felismerhető a történeti térképeken a mai Petőfi Sándor utca északi végén álló néhány telek.

A következő jelentősebb változást a korábbi középső orsó beépítése jelentette a templommal, és ezt követte a Kossuth utca déli szakaszának benépesülése. A település déli harmadán lévő többi utca, és a falutól nyugtra eső termelőszövetkezeti terület már a 20. század második felében jött létre.

Ötvös kiterjedése a 19-20. század folyamán lényegében nem változott, beépítettsége vált sűrűbbé, lakossága előbb növekedett, majd meredeken csökkenni kezdett.

A szűk telekosztás és fűrészfoga beépítés jellemzi a Kossuth utca déli végét. A korai jellegű beépítési mód itt, a történeti térképek tanúsága szerint, a 20. század elejénél nem alakult ki korábban. Elvértve található ma olyan épület a faluban amelynek magja vagy melléképülete 20. század eleji előzményeket rejt, a faluképet az 1960-as, 70-es évek építkezései, és ezek közelmúltban lezajlott változatos minőségű és stílusú korszerűsítései (szigetelések, ablakcserék, új kerítések) jellemzik.

A falu belső szerkezete a központ körül alakult át a legjobban, itt a különféle közintézmények városias megjelenésű és arányú épületei nagy összevont telkeken emelkednek. A közelmúltban lezajlott átalakítással több évszázados hagyomány szűnt meg.

Dabroncon ma kevés lakóház áll, ezek nagy valószínűséggel 19. századi eredetű cselédlakásokból, és gazdasági épületekből lettek kialakítva.

Temető

A falu központjától délre fekvő, egykor a falu szélének számító, ma már belterületre eső kis temető a Kossuth utca nyugati oldalán talán korábbi eredetű. A temető képét mintegy két tucatnyi, Keszthely környéki homokkőből faragott, változatos formát mutató, kereszttel koronázott sírtábla határozza meg, melyek a 19. század végéről, a 20. század első feléből valók, és egyben a legrégebbiek. A temetőkereszt 1911-es.

Az új, műkö síremlékek a jellemzőek, amelyek a régebbi sírokkal keverve, és nem elkülönülve állnak. A temető hátsó részében kis, jellegtelen temetőépület áll.

A faluközpontról Ötvöstre vezető út északi oldalán terül el Ötvös önálló, aprócska temetője. Annak ellenére, hogy már a 18. században is létezett ma igazán értékes síremlék nem található benne, csupán újabb, műkö síremlékek. Ravatalozóját a közelmúltban újították fel.

Beépítésre nem szánt területek, zöldfelületek

Dabronc és Ötvös között a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képező magterület és annak pufferezónája fut keresztül. Az ötvösi kastély környezete, az itt található út menti vadgesztenyesor, az ötvösi templom környéki idős vadgesztenyék és feketefenyők, valamint a Gógánfa felé vezető út menti hársfasor maradványa helyi jelentőségű táji és természeti értéknek kezelendők. A település tehát természetvédelmi szempontból kiemelt szerepű. A kastély környezete, valamint az azzal szemben lévő, ma erdészeti területként működő kis zöldfelület épített örökségi értéket is képviselve a hazai történeti kertek adatbázisában is szerepel, hiszen az egykori kastélyegyütteshez kapcsolódóan, mesterségesen létrehozott díszkert maradványait őrzi.

A község körüli területek legnagyobb része mezőgazdasági terület: szántó-, illetve gyeplélelőterületek találhatók. A Dabronctól keletre folyó Marcal szabályozott medre miatt errefelé még jellegtelen vízfolyásnak minősül, az Ötvöstől keletre létesített csapadékvíz-elvezető főárok egyes szakaszain a szukcessziós folyamat viszont már kifejezetten szép természetes vízparti vegetációt, fás-ligetes sávokat hozott létre.

A lakott területen belül a zöldfelületek legnagyobb részét a lakóházakhoz tartozó dísz- és haszonkertek teszik ki. A település központjában lévő teresedések, útkereszteződések parkosítottak, Dabronc északi határában pedig egy sportpálya található.

5. Ajánlások - Építészeti útmutató

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

A település legkorábban beépült utcáiban, jellemző az oldalhatáros beépítés. Az ilyen típusú telekalakításnál javasolt az utcára merőleges gerincű épület kialakítása. A meglévő épületek nagy része „L” alakú alaprajzi elrendezésűek. A jellemzően földszintes, magas tetős épületek, az utca felé kontyolt tetővel fordulnak. A telekmérettől függően, a szélesebb telkeken jellemző az utcával párhuzamos gerincű épülettömeg. A tető kontyolt, vagy részben kontyolt. Ritkább esetben oromfalas kialakítású. A tető hajlásszögek $35-45^\circ$ közöttiek. Ez a tetőhajlásszög jó lehetőséget biztosíthat a tetőtér beépítésére.

A telken álló régebbi épület bontása után kialakuló új épület esetén, szintén oldalhatáron álló telepítés javasolt. Előnye, a telek jobb benapozásának biztosítása, és a szomszéd telek árnyékolás mentessége.

Ez a telepítési mód lehetőséget teremthet amennyiben a telek tájolása megfelelő, napelemek, vagy napkollektorok telepítésére is.

Az épületek hosszanti elrendezése miatt, a szükséges gazdasági épületrészek a lakóépület folytatásaként jelennek meg, ezért törekedni kell az együttes megfelelő összhangjára, és a melléképületeknek a főépülettel együtt történő megtervezésére.

A történelmileg legkorábban kialakult utcák beépítési sajátosságait és utcaképeit az építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

A település elsősorban a meglévő utcák terjeszkedésével fejlődött, egyetlen új utca kivételével.

Szerencsés módon, a 20. századi telekméreteket és beépítési módokat követték a már kialakult előzményeket. Ennek megfelelően az épületek karakterisztikája sem sokat változott. Változatos tetőidomú, oldalhatáros beépítés a jellemző. Azonban már megjelennek a modern életformához alkalmazkodó épületek. A legjelentősebb változás a településközponton figyelhető meg, ahol a korábbi, beépítetlen területen a település legfontosabb közintézményei kerületek elhelyezésre, a templom szomszédságában. Ezzel a településközpont inkább kisvárosias jelleget kapott.

Az új településrészeket általános besorolású területként szükséges kezelni.

AJÁNLÁSOK / TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

▪ Telepítés

A házak jellemzően telekhatáron álló telepítésűek, „L” alakú alaprajzi kialakítással. Általában kontyolt magas tetővel. A szélesebb telkeken, az utcával párhuzamos gerincű kontyolt, részben kontyolt, vagy oromfalas magastetős épületek. Az épületek az utcához kis mélységű előkerttel kapcsolódnak. Ezek megtartása javasolt.

A telken, szabadon állóan elhelyezett épület, vagy a nagymértékben hátrahúzott épület építése nem javasolt.

▪ Magasság

Az épületek magassága közel azonos, földszintes, magastetős épületek. A régi épületek bontásával épülő új épületnek illeszkednie kell a kialakult utcaképhez. Nem javasolt a kétszintes magas, avagy lapostetős kialakítás.

- Tetőhajlásszög

A legkorábbi utcákban kiépült épületek tetőhajlásszöge közel azonos. (35-45°) Az új beépítésű épületnek igazodnia kell a meglévő épületállományhoz. Ennél magasabb, vagy lapostetős épület építése nem javasolt.

Az épületekre az egyszerű tetőforma a jellemző. Az új épületeknél, a kialakult utcaképre ügyelni kell.

Nem javasolt az északi (német, angolszász) vagy mediterrán területekre jellemző, erősen szabdalt tetőforma. Egy épületen belül, nem javasolt különböző, egymástól eltérő tetőfelépítmények alkalmazása. A tetőhéjazat, kiselemes cserépfedés legyen. Kerülendő a nagyelemes betoncserép, a bitumenes lemezfedés, avagy a fémlemezfedés alkalmazása.

- Anyaghasználat,(színek)

A történeti településrész színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott anyag és színhasználat. Az épületek homlokzatszínének választásakor érdemes a településen, régebbi épületein fellelhető színeket alkalmazni. Előnyben részesíthetők a világos színek. (fehér, világos földszínek). Kerülni kell a nagyon markáns, erőteljes éppen divatos színek használatát. (Benetton zöld, narancssárga, lila, mély bordó).

- Kerítés

Az épületek megjelenését nagyban befolyásolja az utca vonalán megjelenő kerítés. Ezek jobbára alacsony, tömör lábazattal és szellős rácsozattal jelennek meg a történeti településképből. Új kerítés építéskor érdemes a meglévő kerítések tanulmányozása és mintául vétele.

- Tornácok

A tornácok az épületek kertre néző hosszú szárnya mentén helyezhetők el, egyszerű fa szerkezetű kialakításuk javasolt. Az utca felé megjelenő földszinti, vagy emeleti erkélyek kialakítása nem javasolt. A 20. század elején megjelenő, „kódisállásra” emlékeztető kontyolt, magas tetős üvegezett verandák szintén javasolhatók. Az utca felé megjelenő terasz helyett, a kert felé néző fedett, nyitott terasz építése ajánlott.

- Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését, nagyban befolyásolják a homlokzati nyílászárók. A történeti településrészen még megfigyelhetők, a hagyományos nyíláskialakítás példái. Általában két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakításúak.

A még meglévő épületek felújításakor érdemes példaként venni, a település legöregebb épületeinek nyílászáró rendszerét. A homlokzaton megjelenő két ablak kedvezőbb homlokzati megjelenést biztosíthat. Hosszúkás, kétrétegű, vízszintes tokosztós ablakok beépítése nagy szerepet játszik a településképi fenntartásában. Nem javasolt a három részből álló egyetlen homlokzati ablak. Gyakori a külső redőnytokok megjelenése. A meglévő épület felújításakor, vagy új épület építéskor javasolt a belső sötétítő függöny, vagy külső zsaluk alkalmazása. Az ablakok keretezése nem javasolt. Keretezés alkalmazása esetén egyszerű szalagkeret javasolható. A lakóépület funkciójának megváltozása esetében sem javasolt az utcai ablak helyén ajtó nyitása.

- Homlokzatképzés, anyaghasználat

A település épületeire a vakolt, egyszerű homlokzati megjelenés a jellemző. Az új, oldalhatáron álló épületek homlokzati megjelenése minél visszafogottabb legyen. Elegendő a

főpárkány vonalának (oldalhomlokzat ereszmagassága) és a lábazati felületnek a megjelenése. Amennyiben tagoltabb homlokzatot szeretnénk építeni, úgy javasolt a településen még fellelhető épületek homlokzati kialakítását tanulmányozni. A homlokzatok vakolt felületei mellett, a lábazatok vakolt, festett, vagy kőlábazatként jelenjenek meg. Nem javasolt az település épületeitől idegen anyaghasználat, (faburkolatú homlokzat), vagy északi (német, angolszász) homlokzati kialakítás alkalmazása.

▪ Részletek

Az épületekhez szorosan hozzátartoznak a „technikai” jellegű részletek is, mint a kéményfejek kialakítása és a tetőszellőző ablakok. Ezek megjelenése és egyedi kialakítása szintén meghatározó szerepű az épülettömeg szempontjából. Ezek építéskor érdemes a település történeti település részén még fellelhető kéményfejek és bádogablakok mintául vétele. Életünk megváltozását jelzi a digitális technológia megjelenése, és az ezek működtetéséhez elengedhetetlen vevőantennák és tányérok megjelenése. Ezek elhelyezésekor ügyeljünk, hogy ne az utcára néző leglátványosabb homlokzat képét befolyásolják. Javasolt ezen berendezések elhelyezése a kevésbé látható kert felé néző, hosszabb homlokzati szakaszokon.

A településen még fennmaradt, a múlt század elejét felidéző, gyakran nem működő kutak, szintén meghatározó elemei a településképeknek. Felújításuk, megtartásuk javasolt.

▪ Kerítések

A történeti településrész kerítéseinek anyag és formahasználata változatos, szép kialakítások sorát láthatjuk. Általában jellemző a telket határoló kerítésen a gyalogkapu és nagykapu együttese. Új kerítés építéskor érdemes ezeket tanulmányozni.

A lábazatok lehetnek vakoltak, vagy kő lábazatok. Kerülni kell a kőimitációjú betonlábazatok, vagy a beton lábazatra ragasztott mediterrán jellegű ragasztott kőlábazat építését. Javasolt a környéken található természetes kőanyag használata. A felső szakaszon az egyszerű dróthálós (haidekker rácsos) vagy egyszerű pálcás kerítés javasolt. Nem javasolt az esetleges fémipari hulladékból kialakított kerítések megjelenése. Új kerítés építéskor érdemes a település szép példáit alapul venni. Nem javasolt az utca felől zárt tömör megoldások, avagy az ugyan fából kialakított, de mégis tömör hatású kerítések alkalmazása. Nem javasolt, a forgalomban kapható előre gyártott fa kerítéselemek megjelenése a településképekben. Széldezska kerítések építéskor a település korábbi fa kerítéseinek kialakítását javasolt figyelembe venni. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé láthatóak az utca frontjáról mégis érdemes átgondolni anyagukat, zárságukat.

AJÁNLÁSOK/ ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

▪ Telepítés

A házak jellemzően telekhatáron álló telepítésűek, „L”alakú alaprajzi kialakítással. Általában kontyolt magas tetővel. A szélesebb telkeken, az utcával párhuzamos gerincű kontyolt, részben kontyolt, vagy oromfalas magastetős épületek. Az épületek az utcához kis mélységű előkerttel kapcsolódnak. Ezek megtartása javasolt.

A telken, szabadon állóan elhelyezett épület, vagy a nagymértékben hátrahúzott épület építése nem javasolt.

▪ Magasság

Az épületek magassága közel azonos, földszintes, magastetős épületek. A régi épületek bontásával épülő új épületnek illeszkednie kell a kialakult utcaképhez. Nem javasolt a

kétszintes magas, avagy lapostetős kialakítás. Újonnan kialakított építési telkeken is javasolt a településre jellemző épületmagasság alkalmazása

- Tetőforma

Amennyiben a településrészen már jellemzőbb a tördelt tetőforma (egymás melletti három telek esetében) úgy ebben az esetben nem javasolt az egyszerűbb tetőforma alkalmazása. Amennyiben azonban jellemző maradt az egyszerű tetőforma, úgy nem javasolt a tördelt tetőforma alkalmazása.

- Anyaghasználat,(színek)

Az átalakuló településrész színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott anyag és színhasználat. Az épületek homlokzatszínének választásakor érdemes a településen, régebbi épületein fellelhető színeket alkalmazni. Előnyben részesíthetők a világos színek. (fehér, világos földszínek). Kerülni kell a nagyon markáns, erőteljes éppen divatos színek használatát. (Benetton zöld, narancssárga, lila, mély bordó).

- Kerítés

Az épületek megjelenését nagyban befolyásolja az utca vonalán megjelenő kerítés. Ezek jobbára alacsony, tömör lábazattal és szellős rácsozattal jelennek meg az átalakuló településrészen is. Új kerítés építéskor érdemes a meglévő kerítések tanulmányozása és mintául vétele.

- Tornácok

A tornácok az épületek kertre néző hosszú szárnya mentén helyezhetők el, egyszerű fa szerkezetű kialakításuk javasolt. Az utca felé megjelenő földszinti, vagy emeleti erkélyek kialakítása nem javasolt. Az utca felé megjelenő terasz helyett, a kert felé néző fedett, nyitott terasz építése ajánlott.

- Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését, nagyban befolyásolják a homlokzati nyílászárók. Az átalakuló településrészen még megfigyelhetők, a hagyományos nyíláskialakítás példái. Általában kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással.

Új épületek építéskor érdemes ezeket a példákat alkalmazni.

A még meglévő épületek felújításakor is érdemes példaként venni, a település legöregebb épületeinek nyílászáró rendszerét. A homlokzaton megjelenő két ablak kedvezőbb homlokzati megjelenést biztosíthat. Hosszúkás, kétrétegű, vízszintes tokosztós ablakok beépítése nagy szerepet játszik a településképi fenntartásában. Nem javasolt a három részből álló egyetlen homlokzati ablak. Gyakori a külső redőnytokok megjelenése. A meglévő épület felújításakor, vagy új épület építéskor javasolt a belső sötétítő függöny, vagy külső zsaluk alkalmazása. Nem javasolt a külső redőnytokok beépítése. Az ablakok keretezése nem javasolt. Keretezés alkalmazása esetén egyszerű szalagkeret javasolható. A nyílászárók színe, a településen alkalmazott színvilághoz illeszkedjen.(világos, és középbarna, zöld)

- Homlokzatképzés, anyaghasználat

A település épületeire a vakolt, egyszerű homlokzati megjelenés a jellemző. Az új, oldalhatáron álló épületek homlokzati megjelenése minél visszafogottabb legyen. A homlokzatok vakolt felületei mellett, a lábazatok vakolt, festett, vagy kőlábazatként jelenjenek meg. Nem javasolt az település épületeitől idegen anyaghasználat, (teljes faburkolatú homlokzat), vagy északi (német, angolszász) homlokzati kialakítás alkalmazása. Tetőhéjazatként a kiselemes cserépfedés javasolt. Az épület stílusához illeszkedően alkalmazható a betoncserép, avagy a matt fémlemezfedés alkalmazása

- Részletek

Az egyszerű, de igényesen kitalált és szépen megépített részletek gazdagítják az épületet. Egy-egy burkolat, eresz vagy párkány kialakítás az épület meghatározó eleme lehet. A burkolatok lábazatok kialakításakor a helyi építési anyagok használata javasolt.

Az épületekhez szorosan hozzátartoznak a „technikai” jellegű részletek is, mint a kéményfejek kialakítása és a tetőszellőző ablakok. Ezek megjelenése és egyedi kialakítása szintén meghatározó szerepű az épülettömeg szempontjából. Ezek gondos megtervezése javasolt. Életünk megváltozását jelzi a digitális technológia megjelenése, és az ezek működtetéséhez elengedhetetlen vevőantennák és tányérok megjelenése. Ezek elhelyezésekor ügyeljünk, hogy ne az utcára néző leglátványosabb homlokzat képét befolyásolják. Javasolt ezen berendezések elhelyezése a kevésbé látható kert felé néző, hosszabb homlokzati szakaszokon.

▪ Kerítések

Az átalakuló településrész kerítéseinek anyag és formahasználata változatos, szép kialakítások sorát láthatjuk. Általában jellemző a telket határoló kerítésen a gyalogkapu és nagykapu együttese. Új kerítés építéskor érdemes ezeket tanulmányozni.

A lábazatok lehetnek vakoltak, vagy kő lábazatok. Javasolt a környéken található természetes kőanyag használata. A felső szakaszon az egyszerű dróthálós (haidekker rácsos) vagy egyszerű pálcás kerítés javasolt. Nem javasolt az esetleges fémipari hulladékból kialakított kerítések megjelenése. Új kerítés építéskor érdemes a település szép példáit alapul venni. Nem javasolt az utca felől zárt tömör megoldások, avagy az ugyan fából kialakított, de mégis tömör hatású kerítések alkalmazása. Nem javasolt, a forgalomban kapható előre gyártott fa kerítéselemek megjelenése a településképből. Széldeszka kerítések építéskor a település korábbi fa kerítéseinek kialakítását javasolt figyelembe venni. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé láthatóak az utca frontjáról mégis érdemes átgondolni anyagukat, zárságukat.

TOVÁBBI AJÁNLÁSOK

Kertek

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A történeti településrészekben a tájbaillesztés során a hagyományos településképi megőrzése az elsődleges cél, míg az újabb településrészek esetén a történeti maghoz való harmonikus kapcsolódás, valamint a meglévő táji környezethez való igazodás az irányadó. Ezekben nemcsak lakóépületünk stílusa, hanem kertünk kialakítása is fontos szerepet játszik.

A községben egyaránt találhatóak közvetlenül az utcafrontra települt, illetve – többségében – hátrébb húzott, kis előkerttel rendelkező lakóházak, oldalkertek pedig szinte minden ingatlan esetén megtalálhatóak. Az utcai szemlélő számára e kertrészek válnak leginkább láthatóvá, ezért a harmonikus utcakép érdekében törekedjünk ízléses, az épülettel összhangban lévő kert kialakítására. Díszes, gondozott előkertünkkel jó benyomást kelthetünk és hozzájárulhatunk utcánk, településünk szép arculatához.

Elhelyezkedésüknek köszönhetően Dabronc néhány telkének hátsóbb részei is láthatóvá válnak a járókelők számára, illetve a település déli szélén futó vasútvonalon közlekedő vonatokról. Igyekezzünk ezért telkünk teljes területét rendben tartani, ez nemcsak a harmonikus utcaképet és települési arculatot segíti elő, hanem saját életünkre, hangulatunkra is pozitív hatással lesz. A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk

szabadterre kiterjesztett közege, így környezetünk nagy mértékben befolyásolja életvitelünket is.

A kertünkben alkalmazott építőanyagok legyenek összhangban az épületek anyagával. Igyekezzünk természetes, környezetbe illő anyagokat használni, a kerti építmények készülhetnek például téglából vagy fából. A kerti burkolatok színben is illeszkedjenek az épülethez. Kerüljük a rikító, kirívó színeket, amelyek elvonják a figyelmet mind az épületről, mind pedig a kert növényeiről. A visszafogott színek, burkolatok ellenben kihangsúlyozzák a növények változatos szín- és formavilágát.

Érdemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik udvarunkat. Törekedjünk a természeti és táji környezetbe illeszkedve, a hagyományos vidéki, háztáji kertek világát megőrizve az éghajlatnak megfelelő lombhullató növényeket ültetni. Kertjeinkben – kivált a történeti településmag kertjeiben – lehetőleg kerüljük az örökzöldek, tuják, fenyők tömeges alkalmazását. Az előkertek faültetésre kevésbé alkalmasak, mivel azok túlságosan leárnyékolnák és takarnák az épületet. Az előkertek jellemző növényei ezért évelők és díszes virágú egynyáriak, hagymások, valamint kisebb díszcserjék lehetnek, ezek ültetését meghatározza a kert kitettsége, valamint árnyékos, illetve napos felületei. Figyeljük meg, mely növények érzik jól magunkat évek óta a környező kertekben, vagy kérjük szakember segítségét.

Haszonkertet kertünk hátsó, védettebb részére telepítsünk. Fák közül elsősorban gyümölcsfákat javasunk, de a díszkerti területekre a település éghajlatát tűró lombhullató díszfák is kerülhetnek. A kevesebb gondozást igénylő lombhullató díszfák (pl. fűz, juhar, akác...) különösen ajánlottak olyan kertekben, amelyeket lakóik már nem tudnak intenzíven gondozni.

Az újabb településrészek kertjeiben, új épületek környezetében nagyobb szabadsággal rendelkezünk a kert kialakítását illetően is. Egy-egy különlegesebb díszfa (pl. Magnolia, Albizia – selyemakác, stb.), díszcserje megjelenése üde színfolt lehet, ügyeljünk azonban arra, hogy az ilyen növények többnyire meglehetősen kényesek és fagyérzékenyek, valamint hogy szépségük nem tömegesen, hanem szoliterként, egyediként ültetve mutatkozik meg leginkább. A település régebbi telkein a környezetbe való megfelelő illeszkedés érdekében célszerű ezeket mellőzni, és a hagyományosabb, régóta ismert növények ültetését preferálni. Mindazonáltal a település minden kertjében javasolt megidézni a környező táj és a korábbi tájhasználat növényeit.

Utcák, terek

Utcák és terek esetén a legfontosabb cél a rendezettség elérése. A közterületek folyamatos fenntartásával, a nem használt közterületi elemek elbontásával, a különböző felületek határozott szétválasztásával (pl. szegélykövek alkalmazásával) jó eredményeket érhetünk el ennek érdekében. A megfelelő tájba illesztés érdekében a közterületeken igyekezzünk minél több gondozott zöldfelületet kialakítani, burkolatokat csak a szükséges helyeken (utak, járdák, parkolók, kocsibehajtók) alkalmazunk.

Dabronc fő utcáján kétoldali járda és kétoldali felszíni vízelvezető árok húzódik, a település mellékutcaín csak az egyik oldalon van járda. A fő út mentén létesített középületek, valamint a néhány helyen felbukkanó lapostetős épületek már-már kisvárosias jelleget kölcsönöznek a településnek. Ehhez illeszkedően a fő út két oldalán zárt csatornarendszer kiépítése és a

csatornarendszer feletti parkosítás, valamint az út fásítása tovább növelheti a rendezett központi terület érzetét.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. Törekedjünk arra, hogy a járdák egységes burkolatúak, semleges, visszafogott színűek legyenek. A község utcáiban világosszürke kiselemes térkőburkolat található, az egységes településarculat érdekében a térkőburkolat használata javasolt a település jövőbeni burkolatépítésein (járdák, parkolók) során is. Az árkok feletti gépkocsibehajtókat, gyalogos hidakat is egységes, egymáshoz illeszkedő kialakítással készítsük.

A felszíni vízelvezető árkok többsége kiépített, két oldalán zóldsáv húzódik, amelynek folyamatos fenntartása, nyírása kiemelt feladat. Gyeppótlókat, vízkedvelő évelőket (pl. nőzirom, sásliliom) is alkalmazhatunk az árkok mentén, ügyeljünk azonban arra, hogy a növények terjedése ne gátolja az árok rendeltetésszerű működését. Cserjék ültetését csak a tágasabb területeken javasoljuk, azok ugyanis szűkítenék a tereket. Amennyiben van elég terület cserjék ültetésére – például a főút mentén –, vigyázzunk arra, hogy a biztonságos közlekedés érdekében csak alacsony cserjék kerüljenek kiültetésre a közterületeken, a magasabb növények ugyanis mind a gyalogosok, mind pedig a gépkocsivezetők elől kitakarják a látványt, így sokszor balesetveszélyes helyzetet teremthetnek.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan kisméretű fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. A fasorokba kevésbé élénk lombú, zöld levelű fák ültetése javasolt. Kerüljük az invazív, agresszívan terjedő fafajok (pl. *Ailanthus altissima* - bálványfa, *Acer negundo* - zöldjuhar, *Amorpha fruticosa* - gyalogakác) ültetését, valamint a fenntartási munkák csökkentése érdekében az igénytelenebb, „nem szemetelő” fajok alkalmazását javasoljuk.

Az ötvösi helyi védettséget élvező vadgesztenyesor megőrzendő, gondozása, kártevők és kórokozók elleni védelme kiemelten fontos. Az esetleges hiányzó egyedeket az egységes településarculat érdekében ajánlott ugyanolyan fafajjal pótolni.

Az utcabútorok és berendezések alkalmazásánál ügyeljünk arra, hogy egységes, azonos anyagú és formavilágú, összeillő darabokat telepítsünk. Dabroncon a padokon, hulladékgyűjtőkön kívül több információs tábla, utcatábla, hirdetőfelületek és buszmegálló is található. Törekedjünk arra, hogy ezekre ne egyedi darabokként, hanem egy rendszer elemeiként, egységes arculattal rendelkező elemekként tekintsünk, kialakításukat eszerint határozzuk meg.

A településen található mérnöki létesítmények, illetve kevésbé tetszetős műszaki elemek (pl. vízműberendezések, transzformátorépületek, kazánház stb.) nem kívánt látványt cserjékkel takarhatjuk, figyeljünk azonban arra, hogy a növénykiültetés természetes hatású legyen. A túlságosan művi kialakítású növényzettel (pl. nyírt sövények) ugyanis ellenkező hatást érünk el, figyelemfelkeltőek és kiemelnék a látványt. A vasút zajvédelme érdekében is alkalmazhatunk növényeket.

Közparkok

A település területén a nagyobb teresedések parkosítottak, amelyek néhány apróbb fejlesztéssel közösségi zöldfelületként is használhatók lehetnek. A dísfákkal és egynyári növényekkel beültetett területeken néhány pad elhelyezésével hangulatos pihenőhely teremthető. A templom és néhány közintézmény környezete szintén fontos közösségi találkozópontra. Törekedjünk arra, hogy a zöldfelületeket őshonos, a termőhelynek megfelelő fajokból alakítsuk ki, lombhullató növényfajták alkalmazásával. A zöldfelületeken alkalmazott berendezések, bútorok lehetőleg egyformák, egymáshoz harmonikusan illeszkedők legyenek, ezáltal hozzájárulva a település rendezett arculatához.

A Dabronc északi felén elhelyezkedő sportpálya jelenleg gyepes, zöld környezetben található. A pálya tájba illesztésének érdekében törekedjünk ennek megtartására. A pálya körül nagyobb burkolt felületek, építmények létesítése nem javasolt.

A közterületi zöldfelületek között kiemelt helyet foglal el az ötvösi műemléképületek környezete. A jelenleg meglehetősen elhanyagolt területek rendezése, a műemléki környezet megújítása, az egykori kastélykert részleges helyreállítása Dabronc turisztikai vonzerejét is nagyban növelné. A műemléki környezet megújítását történeti kutatás előzze meg, hogy nemcsak esztétikus, de örökségvédelmi szempontból is hiteles és értékes zöldfelületi megújítás születhessen.

Természeti és táji környezet

Dabronc táji környezetének megóvása fontos feladatunk. A település környékén ezért a meglévő ipari tevékenységen túl újabb létesítése nem kívánatos. A mezőgazdasági jellegű tevékenységek, szántók, legelők, gyepfelületek, véderdők megőrzése és telepítése biztosítja a hagyományos tájhasználat továbbélését és ezzel együtt a táji környezet fennmaradását. E látványok a település vonzerejét is növelik, ezért törekedjünk védelmükre, megőrzésükre.